

NASIL BİR VERGİ REFORMU?

İlhami SÖYLER

Doç.Dr., Sayıştay Savcısı

Mustafa ÇOLAK

Dr., Kamu İhale Kurumu Bşk Yrd.

ÖZET: Ülkemizde 1950'den önce başlatılan vergide reform çalışmaları, hala tamamlanamamıştır. Zira vergi kanunlarında yapılan basit, yüzeysel ve özden uzak bir takım değişiklikler bir reform gibi sunulmuştur. Bu durum ülkemizde mali dönüşümü sağlayamadığından vergi reformu arayışları bitirilememiştir. Geline nokta vergi tabanı daralmış ve vergilendirmede verginin yasallığını zorlayan uygulamalara girilmiştir. Öyle ki, vergi reformu çalışmaları, sonuç olarak bir vergi deformu şeklinde algılanabilecek yapıya dönüşmüştür. Ülkemizde vergi reformunun gerçekleştirilememesinin sosyopolitik, sosyoekonomik ve sosyokültürel boyutları bulunmaktadır. Radikal bir vergi reformu için vergi usul hukukunda ve vergi sisteminde, köklü geniş kapsamlı ve öze dönük değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi reformu, vergi hukuku, vergi sistemi, vergi yönetimi, vergi denetimi.

ABSTRACT: Tax reform efforts launched before 1950 in our country is still incomplete. Because a number of changes to tax laws which are simple, superficial and away from content is presented such as a reform. Since those changes is not able to manage to achieve fiscal transformation, reform efforts in taxation could not be also finalized. At this point, the tax base narrowed and taxation practices forcing the legality of the tax undertaken. In fact, tax reform efforts, as a result, transformed to the structure perceived as a deform. There are socio-political, socio-economic and socio-cultural dimensions of the tax reforms not realized up to now. For a radical tax reform, the fundamental changes must be made towards a comprehensive and essence in the tax procedural law and the tax system.

215

Keywords: Tax reform, tax law, tax system, tax administration, tax audit.

Jel Classification Codes: H2, H21.

GİRİŞ

Vergi, bir ülkedeki tüm kesimlerin sosyal ekonomik ve hukuki faaliyet ve girişimlerini derinden etkileyen bir olgudur. Özellikle ekonomik dönüşümler sonucu bir taraftan bireylerin kararlarını etkileyen vergileme, diğer taraftan da makroekonomik olarak toplumu ve devleti de dönüştürmektedir.

Bu noktada her ülkede vergi yapısının (vergi hukuku ve sisteminin) sosyoekonomik, sosyopolitik ve sosyokültürel değişimleri takip edebilecek şekilde oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bunun da en kestirme ve kolay yolu vergi reformlarından geçmektedir. Zira, kamu harcamalarının sürekli artış göstermesi karşısında, bunun topluma maliyetinin yansıtılmasında en makul yol vergilendirmedir. Diğer taraftan eski vergi düzenlemeleri ile yeni kaynak ihtiyacı karşılanamamakta, bu durum vergi reformunu gündeme getirmektedir. Öyle ki her ülkede, her dönemde verginin fiskal(mali) ve ektrafiskal(mali olmayan) amaçlarına ulaşılması için vergi reformları hayata geçirilmektedir.

Bu makalede, radikal bir vergi reformunun gerçekleştirilmesinde karşılaşılan engel ve güçlükler de dikkate alınarak çözüm önerileri sunulacaktır.

VERGİ REFORMU KAVRAMI VE İÇERİĞİ

Vergi reformu kavramı konusunda bir terminoloji birliği bulunmamaktadır. Birbirine benzer veya birbirinden farklı birçok tanımlama yapılmıştır. Vergi reformu kavramının unsurlarından hareket edilerek yapılacak bir tanım daha uygun bir yaklaşım tarzı olacaktır. Bu bağlamda radikal bir vergi reformundan bahsedebilmek için reform olarak

sunulan değişikliklerin esaslı bir takım unsurlar içermesi gerekmektedir. Bu unsurları Őu Şekilde sıralamak mümkündür(YaraŐlı, 2005:5):

-Yapılan değişiklikler köklü ve geniş kapsamlı olmalı,

- Yapılan değişiklikler, vergilerin GSYİH içindeki payını ve kişiler arasındaki yükünü düzenlemeli,

-Yapılan değişiklikler, vergi sisteminin fiskal ve ektrafiskal fonksiyonlarını daha iyi yapar hale getirmelidir.

Bu unsurlar ışığında vergi reformu, vergi sistemi ve kurumlarında köklü ve geniş kapsamlı değişiklikler yapılarak vergi yükünün miktarının ve dağılımının yeniden düzenlenmesi ve vergilemenin fonksiyonel olarak etkililiğinin artırılması Şeklinde tanımlanabilir.

VERęİ REFORMUNUN GEREKLİLİğİ

Vergi sisteminde radikal bir vergi reformu ihtiyacı, her zaman olduğu gibi bugün de hissedilmektedir. Konuya vergilemenin fiskal fonksiyonları açısından bakıldığında, toplanan vergiler kamu harcamalarını finanse edememekte, borçlanmaya dayalı finansmana devam edilmektedir. Oysa sağlıklı bir mali politika uygulamanın tek yolu, mali disiplinden geçmektedir(Ulusoy 2003). Ne var ki, maliye politikası, ülkemizde faiz dışı fazla oluşturmaya dayalı olarak borç yönetiminin arkasına takılmıştır. Yüksek faiz dışı fazla ise vergisini dürüstçe ödeyen kesimin vergi yükünü artırdığı gibi istihdam üzerindeki yükü de ağırlaştırmakta, yatırımları caydırmakta ve işsizliği körükleyerek yoksulluğa yol açmaktadır. Gerçekten de özellikle iç borç göstergelerine bakıldığında kamu iç borçlanmasının devletin iktisadi yaşama müdahalesinin en önemli aracı haline geldiğini ve devlet bütçesinin temel işlevini kaybedip iç borç faiz yönetimi işlevine dönüŐtüęü görülmektedir(Ulusoy 2004). Bunun yanında Türk vergi sistemi bu güne kadar yapılan, iptal, ekleme ve göndermelerle karmaşık ve içinden çıkılmaz bir hal almıŐtır. Öyle ki, kayıtdışı ekonominin boyutları büyümüş, vergi tabanı vergilendirme meŐrutiyetini zedeleyecek Şekilde küçülmüş devlet yakalayabildiğini vergilendirebilir konumuna gelmiŐtir.

Konuya vergilemenin ektrafiskal fonksiyonları açısından bakıldığında, toplanan vergilerin kalkınmaya etkisi, yatırımlara yeterli kaynak sağlanamadığından düşük düzeyde bulunmaktadır. Kayıtdışılık gelir dağılımını bozmakta, ekonomik istikrar da sağlanamamaktadır.

Özetle, Türk vergi sistemi kamu harcamalarına kaynak sağlamak olan mali işlevini, gelir dağılımındaki eŐsitsizlikleri azaltıcı sosyal işlevini ve ekonomik istikrar sağlamak olan mali işlevini, gelir dağılımındaki eŐsitsizlikleri azaltıcı sosyal işlevini ve ekonomik istikrar sağlama işlevini etkin Şekilde yerine getirememektedir(Gökbunar,1997).

VERęİ REFORMUNU GÜÇLEŐTİREN NEDENLER

Ülkemizde radikal bir reform yapılmasını güçleŐtiren sosyopolitik, sosyoekonomik ve sosyokültürel nedenler bulunmaktadır.

Sosyopolitik Nedenler

Parlamentar demokrasiyi benimsemiŐ tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de vergi reformlarını büyük ölçüde politik tavır ve süreçler belirlemektedir Zira vergileme ekonomik ve mali bir olgu olduğu kadar politik (siyasi) bir olgudur. Bu itibarla politikacıların seçmen(oy) kaygısı vergi reformları konusunda önemli bir engel teşkil etmektedir. Konuya kamu tercihi yaklaşımı açısından bakıldığında seçmenler rant (ihale, vergi indirimi gibi) politikacılar ise oy(seçmen)peŐindedirler. Bu iki olgu yan yana getirildiğinde vergilemenin hiç de kolay olmadığı anlaşılmaktadır. Bu noktada, vergiye gönüllü uyumu temin edecek unsurların devreye girmesi gerekmektedir. Bu noktada mükellef psikolojisi, mali anestezi, vergi uyumu gibi unsurlar önem taşımaktadır. Zira mükelleflerin vergi ahlakı, ödeme gücü, eğitim ve öğretim düzeyi, devlete bağlılığı, ekonomik durumu, siyasal iktidara sempati düzeyi, kamu hizmetlerinden yararlanma düzeyi, mükellefin yaşı ve benzeri faktörler vergiye karşı davranış biçimlerini etkilemektedir (Bayraklı-Demir, 2004).

Mükelleflerin vergiye karşı direncini ortadan kaldırmak hatta onların vergiye gönüllü uyumunu teşvik edecek tedbirler alınmalıdır. Bu çerçevede ilköğretim kademesinden başlayarak yurttaşlık, vergileme, topluma ve devlete karşı ödevler konusunda yeterli bilgi ve eğitim verilmelidir.

Diğer taraftan vergi tasarısı ve teklifleri konusunda politik süreçte şeffaf olunmalı, bunlar kamuoyuna tatmin edici düzeyde iyi anlatılmalıdır. Zira çıkarılan vergisel düzenlemelere halkın gönüllü katılımı gerçekleşmezse vergi kaçakçılığı, vergiden kaçınma ve peçeleme gibi olgularla karşılaşılması kaçınılmaz olacaktır.

Mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu sağlayacak tedbirler bağlamında, mükelleflere sunulan hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, yeni hizmet seçeneklerinin sunulması, işlemlerin basitleştirilmesi, standartlaşmaya gidilmesi ve vergi bilincinin artırılması önem taşımaktadır (Yavuz, 2007).

Sosyoekonomik Nedenler

Vergileme her şeyden önce ekonomik bir olgudur. Zira, fertlerin ekonomik değerlerinin bir kısmı ellerinden alınarak devlete aktarılmaktadır. Buna ilaveten verginin karşılıksız olması ve zorlayıcı özelliklere sahip olması da vergilemede başka güçlükler oluşturmaktadır.

Vergi reformları ile genel olarak daha fazla veya oranda mükelleflere vergi salınmakta, bu durum onların vergiye karşı reaksiyonuna sebep olmaktadır. Vergi reformları hayata geçirilirken, bir taraftan verginin fiskal fonksiyonu dikkate alınmalı, bir taraftan da verginin ikame etkisinin negatif yönü hesaba katılmalıdır. Zira mükellefler, daha fazla vergi ödemek yerine, daha az çalışmayı, daha az üretmeyi ve tüketmeyi tercih edebilir. Bu durum mikroekonomik açıdan bireyi, makroekonomik açıdan ülke ekonomisini olumsuz olarak etkiler. Vergi reformlarının beklenen yararı sağlayabilmesi için verginin gelir etkisini ön plana çıkaran, yani çalışmayı (istihdamı), üretimi ve ihracatı artırıcı etkiler meydana getirmesini sağlayan teşvik unsurları ile desteklenmesi gerekmektedir. Vergi reformları çerçevesinde yeni vergiler koymak veya mevcut vergilerin oranlarını artırmak gibi kolay yöntemler yerine vergi tabanını genişletmeyi, emek-sermaye gelirleri arasındaki dengesizlikleri gidermeyi, gelir vergileri ile sosyal güvenlik vergilerinin bütünleştirilmesini sağlamayı hedef alan yaklaşımlar ön planda tutulmalıdır (Nadaroğlu, 1990:22). Bunun yanında, dar gelirli insanların ekonomik durumlarını daha da kötüleştiren dolaylı vergiler yerine gelir ve servet vergileri tercih edilmelidir.

217

Sosyokültürel Nedenler

Vergi reformları kapsamında, sosyokültürel güçlükler de bulunmaktadır. Bu çerçevede vergi mükelleflerinin eğitim düzeyi yükseldikçe, vergiye ve vergi mevzuatına karşı bilinç düzeyleri artmakta, vergiye gönüllü uyumu kolaylaştırmaktadır. Vergiye gönüllü uyum, vergi ahlakı veya etiği ile eş anlamlı kavramlardır. Vergi ahlakı veya etiği, vergi ödeme konusundaki dışsal bir zorlamaya maruz kalmadan gönüllü vergi uyumunu ve vergi ödemeyi ifade etmektedir. Vergi uyumu ise en basit tanımlama ile vergilendirmeyi ilgilendiren ödevlerin tam ve zamanında yerine getirilme derecesidir (Küçük, 2011:57).

Vergi mevzuatının karmaşık yapısı, mükelleflerin eğitim düzeylerinin yüksek olmasını gerektirmektedir. Oysa ülkemizde, okuma yazma bilmeyen mükellefler bulunmaktadır. Mükelleflerin eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle basit usulde vergileme gibi zorunluluktan dolayı beyan yöntemine uygun olmayan götürü vergileme rejimleri uygulanmaktadır. Zira belge düzenlenmesi, defter tutulması, bilanço ve gelir gider tablosu çıkarılması, beyanname tanzim edilmesi yeterli bilgi düzeyini gerekli kılmaktadır. Vergi reformlarının gerçekleştirilmesi ve devam ettirilmesi, mükelleflerin eğitim ve bilgi düzeyi yanında, vergi ödeme bilinci, yurttaşlık şuuru, örf ve adetler, vatan-millet sevgisi, gelecek kuşaklara yönelik sorumluluk duygusu gibi faktörlere büyük ölçüde bağlı bulunmaktadır. Mükelleflerin eğitim ve kültürel düzeylerinin nispeten yüksek olduğu batı toplumlarında, vergi ödeme bilincinin ve bunun sonucu tahsil edilen vergilerin milli gelir içindeki payının daha ileri seviyede olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bunun sağlanması için vergi kültürünün geliştirilmesi gerekmektedir. Vergi kültürü teorik olarak verginin ekonomik ve psikolojik açıdan uygunluğu ve geçerliliğini ifade etmekte, pratikte ise bireyin hür vicdanında vergi verme gereğini hissetmesidir. Vergi kültürünü vergi ahlakı, devlet birey ilişkileri ve vergi adaleti gibi unsurlar oluşturmaktadır (Gencel-Kuru,2012:30). Bunu mükellefler, vergi idaresi, uzmanlar , akademisyenler ve politikacılar sağlayacaklardır.

RADİKAL BİR VERGİ REFORMU İÇİN ÖNERİLER

Radikal bir vergi reformu için hem vergi usul hukukunda, hem de vergi sisteminde önemli değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Vergi Usul Hukukunda Reform

Türkiye’de vergilendirme alanında usule (şekle) ilişkin hususlar, genel olarak Vergi Usul Kanunu ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir.

Adı geçen kanunlarda yapılması önerilen değişiklikler ana hatları itibariyle aşağıda sıralanmıştır:

Vergi Usul Kanununda Yapılması Gereken Değişiklikler

-Mükellef hakları yasal güvenceye alınmalıdır. Vergi Usul Kanununda mükellefin ödevleri ayrıntılı olarak düzenlenirken mükellefin hakları belirtilmemiştir. Gelir idaresi Başkanlığınca kamuoyuna duyurulan Mükellef Hakları Bildirgesinin hiçbir hukuksal geçerliliği bulunmamaktadır. Bu itibarla, bildiriye geçen haklar manzumesi, Vergi Usul Kanununa eklenmelidir. Zira mali haklara itibar edilmemesi yüzünden dürüst mükellefler cezalandırılmaktadır. Bu noktada vergi yönetimi ve denetiminde şeffaflık önem taşımaktadır.

-Bilgi edinme yöntemleri etkinleştirilmelidir. Bu çerçevede vergi yoklamaları özellikle işletmelerin işe başlama faaliyetleri tüm kamu kuruluşları (vergi daireleri, belediyeler, meslek odaları) için geçerli olmak üzere merkezi olarak yapılmalıdır(MÜSİAD.2007:28). İnceleme sayısı artırılmalı, bilgi toplama yöntemiyle sağlanan bilgiler arşivlenerek kullanılmalıdır.

-Takdir komisyonlarının matrah belirlemede subjektif takdir yerine olayın gerçek mahiyetine yönelik objektif takdir karar vermelerini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Bunun için takdir komisyonlarının emrine yeterli sayıda gelir uzmanı ve yardımcısı verilmelidir.

-Mükellef psikolojisi, mali anestezi, vergi uyumu gibi kavramlara yer verilmelidir. Zira mükelleflerin vergi ahlakı, ödeme gücü ve öğretim düzeyi, devlete bağlılığı, ekonomik durumu, siyasal iktidara sempati düzeyi, kamu hizmetlerinin mükelleflerin tercihlerine uyumu, mükellefin yaşı gibi birçok kişisel faktör onların vergiye karşı davranış biçimlerini etkilemektedir. Zira vergilerin mükellefler tarafından öncelikle doğru olarak algılanması vergileme açısından en önemli unsurlardan biridir(Bayraklı,1999).

-Nakit hareketleri kontrol altına alınmalıdır. Bunun için, belli miktarı aşan ödeme ve havalelerin, bankalar, noterler, çekler ve kredi kartları yoluyla belgelendirilmesi sağlanmalıdır. Zira kartlı ödeme sistemlerinin ekonomiye katkıları üzerine yapılan bir araştırmada banka ve kredi kartı kullanımının enflasyonu düşürmesi, istihdamı artırması, vergi kayıp ve kaçaklarını azaltması gibi olumlu etkileri saptanmıştır(Kızılot vd,2010).

-Vergi istihbarat arşivi kullanıma hazır hale getirilerek, vergi dairelerinin ve vergi inceleme elemanlarının kullanım ve istifadesine sunulmalıdır.

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda Yapılması Gerekli Değişiklikler

-Vadesi geçmiş vergi borcu bulunanların bazı kamusal hizmetlerden yararlanmaları engellenmelidir. Sözgelimi kamu ihalelerine girme, mesleki faaliyetlerde bulunma yasağı gibi.

-Vergi borcu bulunan mükelleflerin borçlarının cari hesaplarından re’sen kesinti yoluyla tahsiline imkân veren düzenlemeler yapılmalıdır.

Vergi Sisteminde Reform

Türk vergi sistemi, yirmi civarında vergi kanunundan oluşmaktadır. Bunlara yönelik, reform önerileri genel başlıklar halinde izleyen ayrımlarda özetlenmiştir.

Gelir Vergisinde Yapılması Gerekli Değişiklikler

Vergi İdaresi, gelir vergisini yeniden düzenlemek amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Yeni oluşturulacak gelir vergisi sistemi ana hatları itibariyle aşağıdaki hususları da gözetmelidir:

-Gelir kavramı yeniden tanımlanarak saptalara izin verilmemeli, net artış yaklaşımı da sisteme dahil edilmelidir. Bu çerçevede hiçbir gelir unsuruna girmeyen jübile hasılatları, maddi ve manevi tazminatlar, buluntular, kan ve organ satış gelirleri, kumar ve şans oyunları gelirleri, hediyeler ve benzer gelirler , gelir kavramı içine alınmalıdır(Serdar:1998).

-Vergi tabanı genişletilmelidir. Son yıllarda dolaylı vergilere doğru ağırlık kazanan vergi sisteminde dolaylı dolaysız vergiler dengesi %50-%50 oranına getirilmelidir.

-Kazanç ve iratların vergilendirilmesinde, basit usul, götürü gider usulü ve benzeri yöntemler kaldırılmalıdır. Tüm kazanç ve iratlar gerçek usulde vergilendirilmelidir.

-Vergi erozyonuna yol açan vergi harcamaları, son derece sınırlandırılmalıdır.

-Gelirin tam olarak kavranabilmesi için, gelir-harcama, gelir-servet kıyaslamasına imkân verecek bir sistem kurulmalıdır.

-Mükelleflerin eğitim, sağlık, gıda, giyecek ve temizlik gibi temel ihtiyaçlarına ilişkin özel harcamaları da gelirlerinden indirilmelidir.

-Vergi tabanı genişletilerek kentsel rantların vergilendirilmesi yoluna gidilmelidir.

Kurumlar Vergisinde Yapılması Gerekli Değişiklikler

-Vergisel ayrıcalıklar(muafiyetler ve istisnalar) daraltılmalıdır. Öyleki, dernek ve vakıflara yönelik ayrıcalıklar, vergiden kaçınmak isteyenler için sığınılan bir vergi limanı haline dönüşmüştür.

-Örtülü kazanç, transfer fiyatlandırması gibi düzenlemeler, somut, anlaşılır ve basit olarak yeniden kaleme alınmalıdır.

-Dağıtılın veya dağıtılmasın kurum kazancının, gelir vergisine tabi tutulmasına son verilmelidir. Kurumlar vergisi oranı buna göre yeniden düzenlenmelidir.

Katma Değer Vergisinde Yapılması Gerekli Değişiklikler

-Genel vergi oranı % 10 düzeyine düşürülmelidir. Halen uygulanmakta olan % 18 oranı yüksek bulunduğu alıcı-satıcı pazarlığına neden olmaktadır.

-Ayrımcı vergileme rejimleri düzeltilmelidir. Söz gelimi devlet üniversitelerine ödenen öğrenci katkı payları(harç)vergiye tabi değilken, vakıf üniversitelerine ödenen öğrenci harçlarından KDV alınması, adil bulunmamaktadır.

-Tüm istisnalar kaldırılarak, haksız ve yersiz vergi iadesi uygulamalarına son verilmelidir.

Özel Tüketim Vergisinde Yapılması Gerekli Değişiklikler

-Vergi oranları daha makul seviyelere çekilmelidir. KDV gibi dolaylı bir vergi olan özel tüketim vergisi, nihai tahlilde tüketiciye yansıdığından fiyat artışlarını körüklemektedir.

-Ayrımcı vergilendirme rejimleri olabildiğince kaldırılmalıdır. Söz gelimi, sadece AB müktesebatına aykırı düşmekle kalmayan, aynı zamanda Türkiye'nin Gümrük Birliği Anlaşması ile üstlendiği taahhütlerini ve Dünya Ticaret Örgütü kurallarını da ihmal eden ayrıcalık ve oran farklılıkları gözden geçirilmelidir(Özdemir,2006:265).

Yapılması Gerekli Diğer Değişiklikler

-Muafiyet ve istisnalara dayalı vergi sistemi yerine daha düşük oranlı vergileme uygulamalarına geçilmelidir. Zira mevcut sistem kayıtdışılığa yol açmaktadır.

-İşlem vergileri kaldırılmalıdır. Bu çerçevede vergi gelirleri içerisindeki payı oldukça düşük bulunan, damga vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi ile bazı harçlar kaldırılmalıdır. Zira bu tür vergiler kırtasiyeciliği artırmakla kalmayıp, yatırımları da olumsuz yönde etkilemektedir (Duran,2002:111).

-Kaldırılması önerilen bu vergiler yerine, hem finansal piyasaların kontrol altına alınması ve takibi, hem de bunların vergilendirilmesi açısından düşük oranlı bir finansal işlemler vergisi ikame edilmelidir.

-Vatandaşlık, vergi ve sosyal güvenlik numaralarının tek bir numara olarak kullanımı sağlanmalıdır. Bu önlem kayıtdışılığın önlenmesinde yararlı olabilecektir.

-Vergi yönetimi ve denetimi yeniden gözden geçirilmelidir. Vergi yönetimi son düzenlemelerle çok başlı ve karmaşık bir hale getirilmiştir. Merkezde Maliye Bakanlığı bünyesinde bulunan Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü ve Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı ile Bakanlığın bağlı kuruluşu olarak kısmi bir otonomi kazanan Gelir İdaresi Başkanlığı taşrada ise 29 ilde doğrudan bu idareye bağlı Vergi Dairesi Başkanlıkları ile diğer illerde Defterdarlıklar kanalı ile Maliye Bakanlığına bağlı vergi daireleri ile mal müdürlüklerinden oluşmaktadır. Bu organizasyonel yapı, vergi yönetimini merkez ve illerde çok başlılık nedeniyle etkisiz ve yetersiz hale getirmiştir(Özdemir,2006:269). Bu çerçevede vergi uygulamalarında çekirdek birimleri oluşturan vergi daireleri güçlendirilmelidir (Çolak, 2012:319).

-Vergi denetimleri öteden beri geçmişe yönelik olarak yapıldığından, daha çok cezalandırma ön plana çıkmaktadır. Bunun yerine hem mükellefi sisteme adapte etmeyi hem de onu eğiterek mesleki gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemek daha doğru bir yaklaşım tarzı olacaktır (Çolak,2012:287).

SONUÇ

Ülkemizde 1950'li yıllardan önce başlayan vergi reformu serüveni, ne yazık ki hala devam etmektedir. Basit ve yüzeysel değişiklikler vergi reformu olarak sunulduğundan gerçek bir reform ihtiyacı giderilememektedir.

Radikal bir vergi reformu için vergi usul hukukunda ve vergi sisteminde, köklü geniş kapsamlı ve öze dönük değişiklikler yapılması gerekmektedir.

a)Vergi usul hukukunda yapılması gerekli değişiklikler çerçevesinde;

-Mükellef haklarının yasal güvenceye kavuşturulması,

-Bilgi edinme yöntemlerinin etkinleştirilmesi,

-Takdir komisyonlarının matrah takdirinde subjektif karar vermelerinin önüne geçilerek, objektif ölçütler geliştirmeleri için, bunların emrine yeterli sayıda gelir uzmanı verilerek takviye edilmesi,

-Vergi yönetimi ve uygulamalarında, mükellef psikolojisi, vergi uyumu, mali anestezi gibi kurum ve kavramlara önem verilmesi,

-Nakit hareketlerinin kontrol altına alınması,

-Vadesi geçmiş vergi borcu bulunanların, bir takım kamu hizmetlerinden yararlandırılmaması, bunların vergi borçlarının cari hesaplarından re'sen kesilmesi,

-Vergi yönetiminde çok başlılık giderilmesi, daha rasyonel ve hızlı hareket eden bir yapılanmaya gidilmesi, vergi uygulamalarında çekirdek birimleri oluşturan vergi dairelerinin eleman, araç ve gereç sıkıntılarının giderilmesi,

-Vergi incelemelerinin vergilendirme dönemi geçtikten yıllar sonra yapılması yerine, olayların izi silinmeden cari yılda ya da en geç ertesi yılda yapılması için ,inceleme elamanlarının sayısının artırılması,

-Vergi, sosyal güvenlik ve vatandaşlık numaralarının birleştirilmesi,

Önerilebilir.

b)Vergi sisteminde yapılması gerekli değişiklikler çerçevesinde;

-Gelir vergisinde gelir kavramının yeniden tanımlanması ve sapmaların önlenmesi, vergi tabanının genişletilmesi, basit usul ve götürü gider yöntemlerinin kaldırılması, vergi harcamalarının sınırlandırılması, gelir servet, gelir-harcama kıyaslamasına imkan veren oto kontrol sistemleri kurulması, eğitim, sağlık, gıda, giyim ve temizlik gibi temel giderlerin, gider olarak kabul edilmesi,

-Kurumlar vergisinde, vergisel ayrıcalıkların daraltılması, örtülü kazanç, transfer fiyatlandırılması gibi düzenlemelerin, objektif ve basit hale getirilmesi, kurum kazancının yeniden gelir vergisine tabi tutulmaması,

-Katma değer vergisinde, genel vergi oranının %10'a düşürülmesi, ayrımcı vergileme rejimlerine son verilmesi, tüm istisnaların kaldırılması,

-Özel tüketim vergisinde, vergi oranlarının düşürülmesi, ayrımcı vergileme rejimlerinin kaldırılması,

-Bunların yanında, işlem vergilerinin kaldırılarak finansal işlemler vergisinin uygulamaya konulması,

Önerilebilir.

KAYNAKÇA

BAYRAKLI, Hasan Hüseyin (1999), "Geçici Vergi Kavramı ve Vergi Adaleti Açısından Önemi", AKÜ İİBF Dergisi, Cilt:3,Sayı:2,Aralık.

BAYRAKLI, Hasan Hüseyin, DEMİR, İhsan Cemil (2004), "Vergi Karşısında Mükellef Davranışları, Afyon İli Örneği", AKÜ İİBF Dergisi, Cilt:6,Sayı:1Haziran.

ÇOLAK, Mustafa (2012), Kayıtdışı Ekonomi ve Çözümüne Yönelik Politika Önerileri, Maliye Bakanlığı SGB Yayın, No:2012/423,Ankara.

DURAN, Mustafa (2004), Türkiye'de Yatırımlara Sağlanan Teşvikler ve Etkinliği, Hazine Müsteşarlığı Yayını, Ankara.

GENCEL, Ufuk-KURU, Elif (2012), "Vergi Kültürü ve Vergi Politikaları Etkileşimi Türkiye Değerlendirmesi", Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt:10,Sayı:20.

GÖKBUNAR, Alırıza (1997), "Vergi sisteminde Reform Gereği", Prof. Dr. Nezihe Sönmez'e Armağan, DEÜ, İİBF, Maliye Bölümü Yayını, İzmir.

KÜÇÜK, Şaban (2011), "Vergi Açığı ve Vergi Uyumu Üzerine", Yaklaşım Dergisi, Sayı:228, Aralık.

KIZILOLU, Őukrü vd. (2010), Kartlı Ödeme Sistemleri Ekonomik Katkılar Raporu ve 2008 Krizinde Kartlı Ödeme Sistemlerinin Olumlu Etkileri, G.Ü. Maliye-Vergi Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ekim.

MÜSİAD, (2007, Maliye Politikası Reformu, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Yayını, İstanbul.

NADAROğLU, Halil (1990), "Gelişmiş Ülkelere Gelir ve Kurumlar Vergilemesindeki Yeni Yaklaşımlar", Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, İ.Ü. Yayını No:3659, İktisat Fakültesi Yayın No:533, İstanbul.

Özdemir, Biltekin (2006), "Küreselleşme Bağlamında Türk Vergi Sisteminin Değerlendirilmesi", Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara.

SERDAR, Ali (1998), "Gelir Vergisinde Diğer Kazançlar, Tasarruf ve Harcama Esasında Vergileme", Sayıştay Dergisi, Sayı:30, Temmuz-Eylül.

ULUSOY, Ahmet (2003), "Türkiye'de Kamu Harcama Reformu Neler İçermeli?", İşveren Dergisi, Ocak.

ULUSOY, Ahmet (2004), Devlet Borçlanması, Trabzon.

YARAŐLI, Genç Osman (2005), Türkiye'de Vergi Reformu, APK Kurulu Yayını, No:2005/367, Ankara.

YAVUZ, Ahmet (2007), "Maliye Vergi Gelirlerini Artırmak İçin Neler Yapmalı", Vergi Kalemi Köşesi, Zaman Gazetesi, 08 Ekim.